

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ได้เน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้ ความสามารถในการเชิงวิชาการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการอยู่ร่วมกับประชาคมโลก การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ดังพระบรมราโชวาททางการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ความว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด” (พระบรมราโชวาทด้านการศึกษา. 2541 : ปกหลัง)

ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก ด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างคน สร้างงาน เพื่อช่วยกอบกู้วิกฤติเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นการสร้างชาติให้มั่นคงได้อย่างยั่งยืน เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างชาติ การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบ ต่อตนเองต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 มาตรา 4 วรรค 1 ได้ระบุว่า “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม จึงกำหนดแนวทางการศึกษา ในหมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการ

จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 การจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ สามารถเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา โดยฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 2 - 11)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เรียนตลอด 12 ปีการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา จึงมีลักษณะสหวิทยาการโดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่างๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญาและศาสนาตามขอบเขตที่กำหนดไว้ มีเป้าหมาย ความคาดหวังที่สำคัญ คือ ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 สาระ คือ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม จัดการเรียนการสอนที่ท้าทาย จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเหล่านั้นและมีความรู้คุณลักษณะต่างๆ อันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้เรียนจะต้องรู้จักพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรู้จักการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 257)

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 35) ได้สรุปผลการจัดศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533 ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ไม่สนองความต้องการของผู้เรียน เน้นเนื้อหามากกว่าเน้นการปฏิบัติ ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงได้และผู้เรียนส่วนมากไม่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลที่ดีพอและในการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษานั้น ครูส่วนมากใช้วิธีการสอนแบบบรรยายตามหนังสือเรียน ยังขาดความรู้ในเทคนิคการสอนที่เน้นกระบวนการคิด หรือเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากสภาพการเรียนการสอนในลักษณะเช่นนี้ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะทั้งในด้านกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง

คุณลักษณะการใฝ่รู้ จึงทำให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมต่ำกว่าเกณฑ์ จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนบ้านหนองขาม พบว่า ด้านความรู้ ความคิดอยู่ในเกณฑ์ พอใช้ ส่วนด้านคุณลักษณะ ค่านิยม คุณธรรม ความรับผิดชอบ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และจากการทดสอบวัดคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 ปีการศึกษา 2550 พบว่า นักเรียนมีคะแนนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เฉลี่ยร้อยละ 48.39 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งปัญหาดังกล่าวสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข

จากการศึกษาแนวคิดและกระบวนการที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีประสิทธิภาพของผู้วิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหมวกหกใบเป็นแนวคิดของเอดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono) เป็นวิธีการคิดอย่างเป็นระบบในการพิจารณาสถานการณ์ หรือเรื่องราวที่ปรากฏที่ละด้าน โดยใช้สีของหมวกเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดหกด้าน ได้แก่ หมวกสีขาวเป็นการคิดหาข้อมูล ข้อเท็จจริงของสถานการณ์ หมวกสีแดงเป็นการคิดจากอารมณ์ ความรู้สึก หมวกสีดำเป็นการคิดหาข้อบกพร่อง จุดอ่อน หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น หมวกสีเหลืองเป็นการคิดหาข้อดี จุดเด่นของสถานการณ์ ประโยชน์และคุณค่า หมวกสีเขียวเป็นการคิดหาแนวทาง หรือแนวคิดใหม่ๆ และความคิดสร้างสรรค์ หมวกสีฟ้าเป็นการจัดระบบ การคิด กำหนดจุดเน้นของ การคิด สรุปการคิดและเป็นการควบคุม การคิดของแต่ละคนให้ตรงกับหมวกที่สวมอยู่ (De Bono, 1990 : 199-207) การคิดแบบหมวกหกใบเป็นแนวคิดที่สามารถจัดเรียงลำดับหมวกแต่ละสี ตามประเภทของการคิดอย่างไม่สลับซับซ้อน โดยใช้สีของหมวกเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดที่แตกต่างกัน เป็นการให้ผู้เรียนได้คิดอย่างรอบด้าน คิดทั้งข้อดี ข้อด้อย สิ่งที่น่าสนใจ ความรู้สึกและแนวคิดในการสร้างหรือพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น ซึ่งความคิดเหล่านี้มีความหลากหลายตามสีของหมวกและไม่มีการยึดติดกับความคิดด้านเดียวหรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดอย่างเป็นระบบ รู้จักคิดวิเคราะห์พิจารณาเหตุผลและแสวงหาความรู้เพื่อเชื่อมโยงความคิดไปสู่แนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อจะได้เกิดทักษะการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยใช้ระบบการร่วมมือในการทำงาน

การจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทเป็นการจัดการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ให้ศึกษาจากบัตรกำหนดงาน ซึ่งมีข้อกำหนดให้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และวิเคราะห์ประเด็นปัญหาจากกรณีตัวอย่างแล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อแก้ปัญหา โดยครูเตรียมเอกสารหรือหนังสือประกอบการค้นคว้าให้ ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกให้ผู้รู้จักคิด วิเคราะห์

และพิจารณาปัญหาด้วยความรอบคอบ มีเหตุมีผล นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักใช้แหล่งวิชาให้เป็นประโยชน์ และในการอภิปรายผลเพื่อแก้ปัญหา เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดกว้างขวาง โดยใช้แหล่งความรู้และประสบการณ์ของสมาชิกในกลุ่มมาช่วยกันแก้ปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อน กระบวนการเหล่านี้ก่อให้เกิดกระบวนการคิด เพื่อนำไปสู่การคิดในเชิงวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถวิล สมัยมาก (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้เทคนิคการคิดหมวกหกใบและการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ พบว่ากลุ่มทดลอง1และกลุ่มทดลอง2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลอง1และกลุ่มทดลอง2 มีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิดา พิธิยสุกุล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบซินดิเคทที่ใช้เทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาที่ได้รับการสอนแบบซินดิเคทสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การพัฒนาความสามารถในการเรียนนอกจากจะต้องอาศัยเทคนิควิธีการสอนที่ให้นักเรียนได้พัฒนาในหลายๆด้าน ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ส่วนประกอบที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งจะต้องมาจากองค์ประกอบภายในตัวนักเรียนด้วย ซึ่งก็คือความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนนั่นเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง คือการสร้างความสามารถในการควบคุมตนเองในการทำหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่และมีความรับผิดชอบต่อภาระทำของตนเอง ตลอดจนพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบต่อตนเองเกิดขึ้นจากการปลูกฝังในวัยเด็กทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน (เสรี อินทร์คง, 2535 : 58) โดยเริ่มจากการให้ทำงานง่ายๆ ที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยเน้นให้เด็กได้ทำงานอย่างหลากหลายตามสถานภาพและบทบาทของตนเอง

จุดเน้นของการสอนการคิดแบบเทคนิคการคิดหมวกหกใบก็คือผู้เรียนมีการยืดหยุ่นวิธีการคิดด้วยการเปลี่ยนมุมมองและปรับเปลี่ยนวิธีการคิดตามสถานการณ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดให้

โดยที่ผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองต่อหน้าที่ในการทำกิจกรรมร่วมกัน ในขณะที่การสอนแบบซินดิเคท มีจุดเน้นเรื่องการสร้างความรับผิดชอบของการทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อย

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงสนใจศึกษาและทดลองใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหวนหกสิบและแบบซินดิเคทมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นประเด็นให้ผู้วิจัยทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองขาม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหวนหกสิบและแบบซินดิเคท เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหวนหกสิบและแบบซินดิเคท
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนที่เรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหวนหกสิบและแบบซินดิเคท

ความสำคัญของการวิจัย

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อตนเอง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหวนหกสิบและแบบซินดิเคท มีความแตกต่างกันหรือไม่ ผลการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้นักเรียนนำวิธีการนี้ไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตลิ่งชัน อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีเขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 11 โรงเรียน จำนวน 14 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 228 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองขาม อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีเขต 1 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน ซึ่งเป็นห้องเรียนที่จัดตามสภาพจริง ทำการสุมตัวอย่างโดยจับฉลาก ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุม สุ่มมา 2 ห้องเรียนและจับฉลากอีกครั้งเพื่อกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มตัวอย่างดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองขาม ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหวมกหกใบ

กลุ่มทดลอง 2 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองขาม ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีการจัดการเรียนรู้ 2 วิธี

2.1.1 วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหวมกหกใบ

2.1.2 วิธีการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท

2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบต่อตนเอง

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหวมกหกใบและแบบซินดิเคท กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ 2 วิธี คือ การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหวมกหกใบและแบบซินดิเคท ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบต่อตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การจัดการเรียนรู้ 2 วิธี

1. แบบเทคนิคการคิดหวมกหกใบ ใช้แนวคิดของ บังอร พรหมณ์ฤกษ์

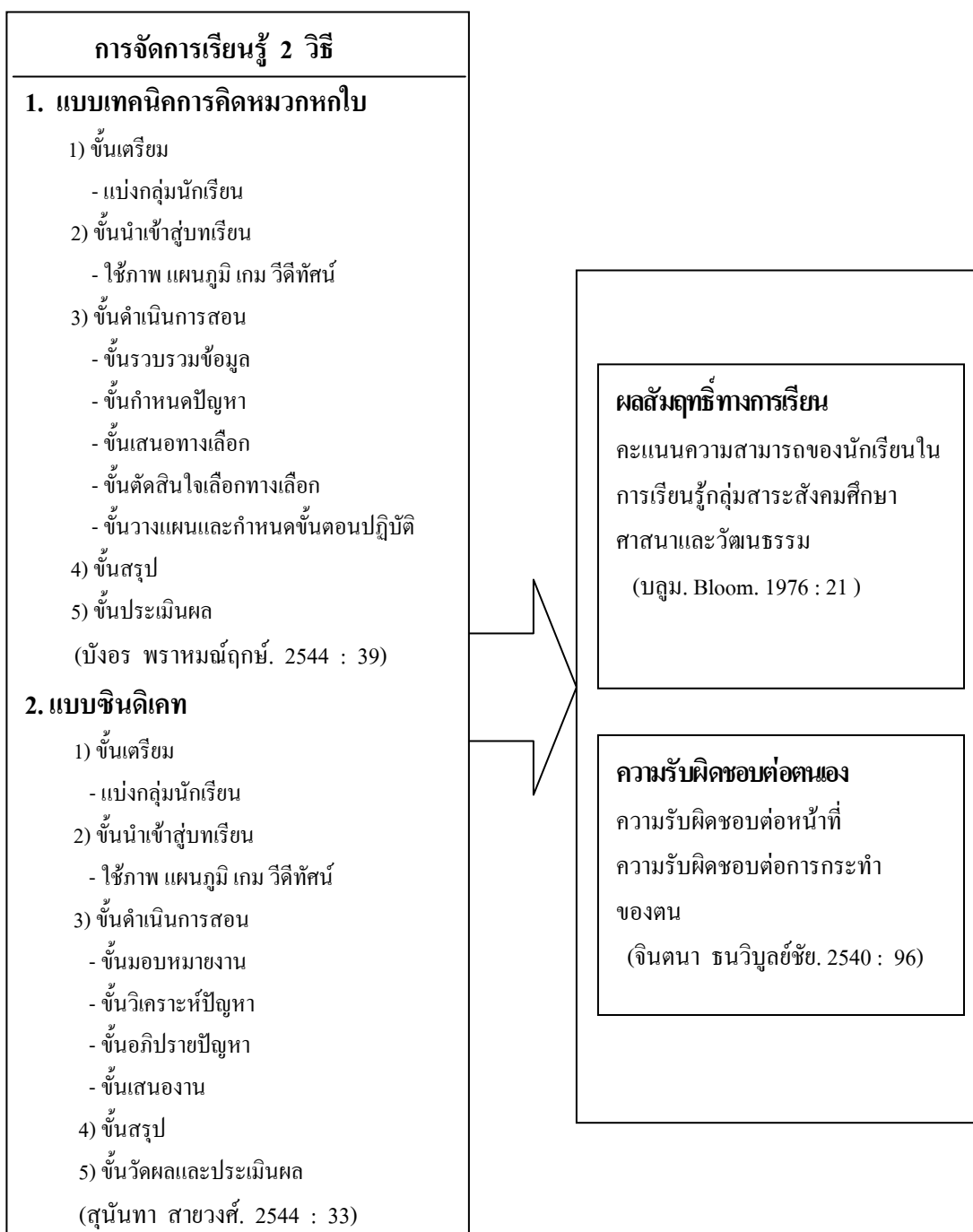
2. แบบซินดิเคท ใช้แนวคิดของ สุนันทา สายวงศ์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้แนวคิดของ บลูม (Bloom)

ความรับผิดชอบต่อตนเอง ใช้แนวคิดของ จินตนา ชนวิบูลย์ชัย ดังภาพประกอบ 1

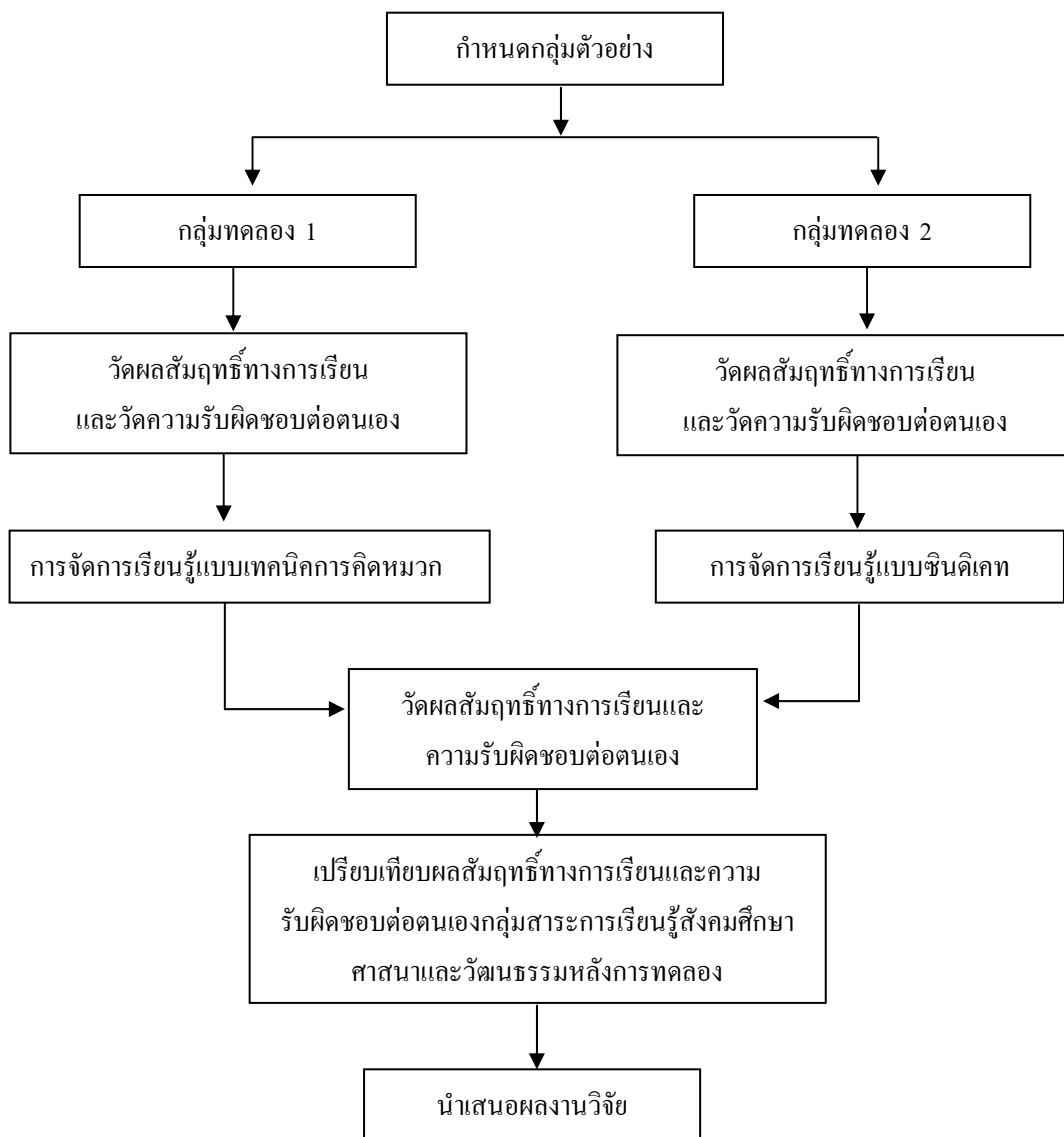
ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้สามารถแสดงขั้นตอนเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อตนเองกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มดิ่งชั้น ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหมวกหกใบและแบบซินดิเคท ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงขั้นตอนการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อตนเองกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มดิ่งชั้น ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหมวกหกใบและแบบซินดิเคท

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนความรู้ความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยประยุกต์ตามหลักของบลูมเป็นแบบทดสอบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ประกอบด้วย ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการประเมินค่า

1.1 ความรู้ ความจำ หมายถึง ความสามารถในการจำที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ต่างๆ

1.2 ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจเกี่ยวกับการแปลความหมาย การตีความและการขยายความตามสภาวะการได้ตรงตามความหมายที่มีความสอดคล้องตามบริบทของสังคมปัจจุบันได้อย่างสมเหตุสมผล

1.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันโดยการนำประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับมาแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ ได้สำเร็จ

1.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ด้วยวิธีการแยกแยะได้ถึงถึงความสำคัญ ความสัมพันธ์และหลักการ ด้วยกรณีตัวอย่างหรือเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผลและสอดคล้องกับบริบทในขอบเขตของสังคมนั้นๆ

1.5 การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจตัดสินและสรุปลงในเรื่องราวต่างๆ โดยใช้หลักเกณฑ์ที่มีความเหมาะสม สามารถตัดสินใจได้แย้งวิพากษ์วิจารณ์ตามข้อเท็จจริงเป็นหลักในการประเมินค่า

2. การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ หมายถึง วิธีการคิดอย่างเป็นระบบ โดยการพิจารณาสถานการณ์ หรือปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้สีของหมวกเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดหกด้าน ดังนี้

2.1 หมวกสีขาว เป็นการคิดหาข้อมูล ข้อเท็จจริงของสถานการณ์

2.2 หมวกสีฟ้า เป็นการกำหนดปัญหา จุดเน้นของการคิด การสรุป กำหนดขั้นตอนและควบคุมการคิดของแต่ละคนให้ตรงกับสีของหมวกที่ใช้

2.3 หมวกสีเขียว เป็นการคิดหาแนวความคิดใหม่ๆ และความคิดสร้างสรรค์

2.4 หมวกสีเหลือง เป็นการคิดถึงผลในทางบวก ข้อดี จุดเด่น คุณค่า คิดถึงความเป็นไปได้และประโยชน์ที่ได้รับ

2.5 **หมวดสี่คำ** เป็นการศึกษาถึงผลในทางลบ จุดอ่อน จุดบกพร่อง ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

2.6 **หมวดสี่แดง** เป็นการศึกษาจากอารมณ์ ความรู้สึก

การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหมวดหกใบ เป็นกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ในการพิจารณาสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้ทักษะการคิดหกด้าน ซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังนี้ ขั้นเตรียม ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอน ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล

3. การจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มและให้ศึกษาจากบัตรกำหนดงาน ซึ่งมีข้อกำหนดให้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้และวิเคราะห์ประเด็นปัญหาจากกรณีตัวอย่าง แล้วร่วมกันอภิปรายเพื่อแก้ปัญหา โดยครูเตรียมเอกสารหรือหนังสือประกอบการค้นคว้าให้ โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นเตรียม ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอน ขั้นสรุปและขั้นวัดและประเมินผล

4. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักหน้าที่ของตนเองและการปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันเวลา ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม รู้จักบทบาทหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบทดสอบจากการประเมินโดยอาศัยระดับพฤติกรรมความรู้สึก ด้วยการสร้างสถานการณ์แล้วกำหนดข้อความตามขั้นตอนความรู้สึกลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้เลือกตอบ

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองขาม อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2551

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มทดลองที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหมวดหกใบและแบบซินดิเคท แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางในการพัฒนาผลการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน
2. นักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหมวกหกใบและแบบซินดิเคทสามารถเรียนรู้อย่างมีความสุข คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้
3. นักเรียนสามารถนำความรู้ทักษะการคิดไปประยุกต์ใช้กับปัญหาต่างๆ ของตนเอง และสังคมได้
4. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการคิดหมวกหกใบกับการจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคทไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน หรือฝึกอบรมให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาต่อไป